

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nro. 20.

A' FELS. R. CSÁSZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Kelt Bétsben Pénteken Septembernek 5-ik napján,
1800-ik esztendőben.*

Olosz Ország.

A' *Nápoly* országi eddig való *Constitutzióban* nevezetes változások estek nem régiben. Eddig *Neapolis* várossának nemesei, és az országnak más tartományaiából való néhány Nagyok, valamely ugy nevezett *Piatzot*, fő *Classist*, ezek közzül is pedig ötön valamely *Municipalis Administratziót* formáltak. Ezt a' fő *Classist* most el-törölvén a' Király, egy 9 tagokból álló *Senatust* állított-fel helyébe, a' kiket maga a' Király nevez-ki. Az ezen változásról szolló *Edictumban*, különö-sön ezek az el-töröltetett Rend beli nemések vá-doltatnak, hogy a' magok áll-mesterkedéseik ál-

tal a' Frantziákat az országba tsalták, 's az ő ide-
való bé - rontásokat puhaságok által segítették.

Továbbá, ugyan 'ezek *Edictum*' ereje szerént egy Meg tartó Itélő Szék (*Conservations Tribunal*) is allbitatott-fel Nápoly Országban, a' mely egy ugy nevezetű Arany és egy Ezüst Könyvvel fog kéltizeni. Az Arany Könyvbe íródnak bé először mind azoknak a' felsőbb említett fő Rendű régi nemeseknek neveik, a' kik ezen rangiokat a' revoluzzióba való avatkozás által telyességgel el nem vesztették; a' kik ő közzülök ezen könyvbe bé nem íródnak, megszűntek nemesek lenni — az Arany Könyvbe íródnak másodszor, mind azok, a' kik bizonyíthatják — ebbe íródnak harmadszor azok a' jobbágyok a' kik magokat a' Királyhoz való valamely hívféges szolgálatjuk által megkülömböztetik. — A' nem régi apróbb nemesek' neveiket az Ezüst Könyvbe jegyzé-fel a' Megtartó Tribunal; mely is minden évtendőben ötszöze gyülekezik egyfzer, azért, hogy rész szerént ujj érdemeseket írjon bé a' Könyvbe, rész szerént pedig, hogy az olyanokat, a' kik az alatt valamely hibájok által a' Király' kedvetlenségét magokra vonták, a' Könyvből ki törője. — Az ezen fontos tárgyal foglalatoskodó Tribunal tagjainak ki nevezését is, magának tartotta fenn a' Király, ugy mint a' mely — mint az *Edictum*ban ki fejeztetik — egy igen nemes, az emberiség' ditsőffégeré szolgáló intézeteknek tisztán való fenn-tartatásokra czélozó, 's a' hívség- és be-
tsület - rontókat meg büntet ő Itélő Szék.

Nagy Britanniai Birodalom.

A' Freya nevű Dánus Fregátnak és az ő ol-
talma alatt evező 6 terhes hajóknak, az Anglus

hadi hajók által lett el-fogattatásáról, a' mely az *Anglia* és *Dánia* között lévő mostani egyenetlenkedésre az első nyilvánosságos alkalmatosságot szolgáltatva, ilyen meg-jegyzéseket teszen az Aug. 5 dikénn ki jött Londoni Udvari Ujjfág: — „

„Minthogy Dániának mostan egész Európával békeffége vagyon, bajoson lehet által látni, hogy a' maga kereskedő hajóit, a' melyek nem hadi kélzuletekkel vagynak meg-terheltetve, mi okra nézve kísérteti hadi hajóknak védelme alatt. Hasonló képpen bajos képzeln, hogy a' *Dánus* Fregátnak Komendáussa, az Európában fenn-álló törvények és rendtartások ellen, magát a' meg-visítáztatásnak miéért nem akarta aláia adni; Még mind ezeknél is kezelhetetlenebb dolog pedig az, hogy a' *Dánus* Kapitány, minden czél nélkül, egy az övénel fokkalta nagyobb hadi erővel tsatába miéért botsátkozzék, a' mely tsatában Anglus vér ontódott ki.

Frantzia Respublika.

A' Frantzia Országlószéknek az *Amérikai Respublika'* Követjeivel egy időtől fogva Párisban folyó alkudozásai tsak ugyan, nemtsak hogy meg-akadának, hanem, mindazáltal igen barátságos ki-nyilatkoztatások között, egészízen félbe is szakasztatódának. A' nehézfégek, a' melyek miétt az Alku tökéletességre nem mehetett ezek voltak: — „

„A' Frantzia Országlószék azt kívánta — 1)ször. Hogy az 1778-ban kettejek között kötött Alku, most ujanton egészízen állittassék láb-ra, vagy pedig — 2)ször. Hogy leg alább a' Generál *Washington* által, az után projectáltatott változtatás alatt álljon réa az Amérikai Országlószék erre az 1778-béli Alkura, a' mely változtatás abban állott volna, hogy a' Frantzia Res-

publika fordítsa-meg az Amerikai Respublikának mind azokat a' károkat, a' melyeket a' Frantzia prédáló hajók az Amerikai kereskedőknek igazlátalanul okoztanak — 3) szor. Hogy az Amerikai Országglószék engedjen a' Frantzia Respublikának is éppen olyan prærogatívát, a' melyeneket Angliának a' velle való 1793-dik esztendő beli Alku által engedett. (Ez a' prærogativa abban áll, hogy az Amerikai Respublika es Anglia, a' hadakozás' idejénn meg engedik egyik a' másik' hadi és prédáló hajóiknak, hogy egyik a' másiknak kikötő helyekbe bé-evezhessenek ; a' mit tselekedni a' más nemzet béli hajónak, nem szabad."

BCUAG Cluj / Central University Library Cluj
 Amerikai Követek olyan nyilatkoztatást tettek mind ezekre, hogy ők az 1778-béli Alkuna helyre-állittását telyességgel magoktól meg nem ígérhetik, minthogy azt az ő *Congressusok* formális végzés által el-törölte — azokat a' prærogatívákat is, a' melyeket Angliának ígértének, a' Frantzia Respublikának meg nem adhatják, mivelhogy azokat Angliának, ők, meg-határozva és másokat ki kötve ígérték.

Végezetre mind ezek után ilyen *Conclusumot* hirdettetett-ki ezen tárgy iránt a' Frantzia Országglószék a' *Moniteurben*: —

„A' mi Respublikánk az Északi Amerikai Respublikával, ezekenn kívül semmi egyéb feltételek alatt alkura nem léphetik, mivelhogy ha ezt tselekedné, ez által mintegy maga is meg erősítetné és subscribálná az Amerikai Respublikától Angliának ígértetett prærogatívákat. Ennek fellette, Frantzia ország erőssen munkába vette ezen principiumnak fel-vétettetését, hogy a' neutrális hajók, a' rajtok lévő portékákat is neutrálisokká tegyék (az az, hogy egyik hadakozó Hatalmasságnak se lehessen jussa őket meg-visitézni). A' mely principiumtól sokkal több hasz-

na vagyon fel-függesztette az Északi Amerikai Republikának, mint nekünk: azonban, ugyan az ő Angliával való Kötése ezzel a' principiummal is ellenkezik. Nekünk remenségünk vagyon, hogy az Északi tengeri Hatalmasságokkal ezt a' principiumot fel-vétettetjük; és ugy itélünk, hogy az Amerikai Republikának nehezen fog akkór esni, hogy belőlle részt nem vehet."

Ugyan-sak a' Moniteurben fordul elő a' következő nevezetes végzése is a' Frantzia Ország-lőszéknek: —

„A' Respublika' Consuljai a' Politziai Ministernek javaslására és a' Státus-Tanátsnak is meghalgtása után, a' Frantzia Ország-lőszéknek, Az olyan passusok, a' melyeket a' Frantzia Respublika Szövetségeseinek, vagy a' Neutrális Hatalmasságoknak Agenseik, az olyan személyeknek a' kik nem az ő nemzetjeből valók, vagy pedig az olyan Frantziáknak, a' kik ezen Szövetséges vagy Neutrális Hatalmasságoknak földjeiken az 1789-dik esztendőnek 14 dik Juliussától fogva telepedtenek-meg, Frantzia országban többre el ne vétetessenek. — 2) szor. Az ilyen passussal Frantzia országba jövő, és ezen 1-ső pont alatt le-iratott személyeknek, a' Frantzia Respublika' földjeire való bé-útazás meg tiltatik, olyan büntetes alatt, hogy külömben, mint Ország-kerülökkel és Emigransokkal ugy fognak véleek banni — 3) szor. Azok, a' kik mostanában a' Frantzia Respublika' földjénn találatnak, és a' Szövetségesek' vagy Neutrálisok' Agenseiktől vagyon passusok, Fructidor' 15 dike előtt tartoznak megbizonyítani azt, hogy annak a' Nemzetnek Agensétől vagyon passusok, a' mely Nemzetből valók ők magok — 4) szor. Mind azok az emberek, a' kikről az első pont alatt szó vagyon, ha ezen rendelkezésnek a' meg határozott időig eleget nem tesznek, arestáltassanak, és a' Respublika'

határjairól küldetteffenek-ki — 5) ször. Mind azok a' született Frantziák, a' kik mostanában idegen passusai tartózkodnak Frantzia országban, kötelezetnek, ha Párisban vagynak 3 napok alatt, ha pedig a' tartományokban vagynak, 20 napok alatt, a' további ott való maradás végett a' Politziai Minisztértől szerezni engedelmet, különben, mint gyanusok vagy Emigránsfok ugy tartassanak és traktáltsanak — 6) A' Politziai Miniszter tartozik ezen rendeléss, mint törvényt, betölteni.

Aug. 9-dikénn Párisban a' régi *Sz. Miklós'*, mostani *Hymen'* templomában, egy ujj innep celebratott a' Frantzia végszemes seregének új tiszteletere.

Angliából egy *Caylus* nevü Ur érkezett meg a' mult Aug. 15-dikénn Frantzia országba, a' kiről is az a' nevezetes, hogy a' Frantzia Ország-lószék' parantsolatjára, a'-mint a' hajóról a' Izározra ki lépett, nyomban mingyár áreffaltatott.

Német Birodalom.

A' *Frankoniai* Kerületre vettetett hadi adónn kívül, tsak a' *Bambergi* fő Káptalantól különösen, 3274 öl szürke posztot, 283 öl skarlátot, 1406 kék és 2272 öl fejér matériát, 1671 öl gyoltsot, és 600 bonyú-bört, requiráltak-el a' Frantziák.

A' *Moreau'* tábora, most egyszerre 5 hónap hátra lévő 'soldját kapta-ki; Párisba is harmadfél milliók küldettek-el közelébről.

Mennyire ment légyen az infég a' *Swéviai* Kerületben a' fok hadi terhek miatt, meg ítélni tsak innét is, hogy a' *Kaisersheimi* Prælatus, *Moreau* fő vezérhez egy Députatust küldvén, a' Prælatussági kóltst is által adatta néki ilyen aján-

lás mellett: — „Az ő megyéje, a' fok hadi adók, requisitziók, és quartélyozók által már annyira elnyomorodott, hogy néli és az alatta lévő Kánonikusoknak, az életnél egyebek már semmi sintsen.“ — Megígérte Generál' *Moreau*, hogy meg fogja az ügyeket vizsgáltatni, és könnyebbiteni fog rajtuk.

A' *Frankoniai* Kerület megértvén a' *Frantziáktól* reá vetetett temérdek hadi adót, a' *Csáizári Felsőséghez* tolyamodott, olyan esedező jelentéssel: — „hogy, ha tovább is így folynának az őket terhelő környülállások, ők egézlízen kiüresítettödnének, és arra se fogna tovább módjok lenni, hogy a' *Magos táborban* lévő *Magos fegyveres tsoportjaikat*, a' melyeket ők a' *Német Birodalom'* védelmezésére ki-állítottanak, tartassák, melyre nézve esedeznek ő Felsőségének, hogy hathatós közbenjárása által, ő réájok nézve vigye véghez azt, hogy a' *Frantziák* az a' féle valóságos ellenségeskedésektől, a' milyeneket mostan rajtok el követnek, szünnyenek meg. Végezetre azért is esedezik ezen Kerület, hogy ilyen környülállások között légyen gond élelem doigában azon *contingens* fegyveres népről, a' melyet ez a' Kerület állított-ki a' tsatázásra.“

Elegyes Levelek

Konstántzindpolyból nem jó hírt irnak az *Egyiptomi Frantzia fő vezérről, Kleber Generálisról*. Itt következik az egész levél:

„*Konstántzindpoly*, Jul. 28-dikánn: — „Az *Egyiptomi* leg utolsó levelek ízerént *Gen. Kleber* gyilkos módra megölettetett: és a' *Frantzia* *ármádia'* vezérlését, *Gen. Menou* vette által. A' gyilkosságot egy *Jantsár* tselekedte, a' ki bé kéredzett *Kleberhez*, olyan szín alatt, hogy egy le-

velet akar néki áltai adni. Arról az indító okáról, a' mely ezen embert erre a' gyilkosságra vette, sok féle képpen bezéllenek. A' Gen. *Menou*' levele szerént, melyben ő *Sidney Smith* Anglus hajós Kapitánt ezen történetről tudósította, ez a' Jantsár *Gázából* küldődött volna e' végre ide; mások magános bszszuállást mondanak a' gyilkosság' okának lenni; vagynak olyanok is, a' kik úgy gyanakodnak, hogy talám Gen. *Menou* sem lehetne egészen ártatlan. Akármiként legyen azonban a' dolog, elég, hogy *Kleber* Generálisban olyan embert vesztetnek-el a' Frantzia katonák, a' kit szeretnek; és ötet a' *Porta* is sajnálja azért, hogy már kevés Libján máj ismét annyira vitte volt a' dolgot, hogy a' Frantzia seregek nem loká oda fogták volna hagyni Egyiptomot. Generál *Menou* pedig eleitől fogva ellenzette az Egyiptom' oda hagyását illető Capitulációt, és mihelyest *Kleber* helyett a' fő vezerséget által vette, azonnal ki-hirdettette, hogy ő a' maga Országlószékének rendelése nélkül semmi alkura nem léphetik, 's-e' szerént minden alkudozásokat félbe szakasztott. Most már tehát a' *Porta* is ujjanton egész igyekezettel ismét hozzá kezdett a' hadi készültekhez; a' Nagy Vezír' táborá 100 ezer emberekre potoltatik, és Anglus Generál *Köhler* rendeltetik tanácsosnak melléje, a' ki több nemzete béli tisztekkel együtt most is velle vagyon *Gázában*, a' hol a' Kapitán-Bascha jelenlétében tsináltatott ki az ujjanton kezdődő tsatázásnak plánuma. Az után visszátért a' Kapitán-Bascha a' hajós sereghez; a' melynél *Albaniai* katonaság is sok vagyon. Az ütközet sok pontokon, tengerean szározonn, egyszeriben fog el kezdödni.

„Ez a' Generál *Menou*, az, a' kirül irtuk volt, hogy igen gazdag és szép Egyiptomi feleséget

vévén, ez előtt valami esztendővel a' *Mahomed*' valiasára állott. Az ólta a' nevit is meg változtatta, és *Menou* helyett *Abdulah-Bey* nevezetet adott magának.

A' *Dánia* és *Anglia* között ki-ütött egyenetlenségnek még eddig semmi egyéb nyomos következtetéseit nem írják, hanem csak hogy a' készülétek mind két részről erőssen tétetteknek. — A' *Dánus* katonaság, ágyuzók és egyebek, *Helsingör* és *Cronburg* felé sietve takarodnak. A' *Dánus* erősségek minden felé ujjíttatnak. A' hadi hajók sietve viórláztatnak és minden féle hadi készülétekkel s eleséggel rakattatnak. A' *Linea* hajók között tizenhármak vettek parantsolatot, hogy a' ki-evezéshez mennél hamarább kézzen legyenek. A' *Koppenhágai* kikötőhelyben el távozás nélkül 2 *Linea* és 3 *Fregát* *Orosz* hadi hajók vagynak jelen. A' magános hajósok' munkállaik mind a' *Királyi* hajók' műhelyébe parantsoltattak dologra öfzfe gyülekezni.

A' *Koppenhágában* őrizeten lévő *Regementek* között mindenikből 144 emberek rendeltettek munkára a' hajókhoz, a' melyek ki-evezéshez készítettnek. — Valami 22 *Orosz* hadi hajók is nem igen meszfe távoznak egy idő ólta a' *Dánus* tenger öblekben *Koppenhágától*; valamint szintén hogy az oda bé felé menő tenger szorossak' szomszédságaikban is, ugyan ezen idő ólta számos *Anglus* hadi hajók láttattak ide's tova evezni. — *Helsingörből* Aug. 19-dikénn írták, hogy *Anglus* Admirál *Dixon*, 9 *Linea* hajókkal és 2 *Fregatokkal* áll a' *Kulleni* öbölben, s hogy ki-szálló fegyveresek is volnának a' hajóinn. *Hornbök*' tajaáinn is meg mutatta egy más *Anglus* hadi hajós csoport magát.

Koppenhága, Aug. 16 dikánn: — „Mint hogy a' publicumot a' mi Angliával való egyenetlenségünkről szolló sok féle ujj hírek, külömb-külobm-féle éretlen itélet tételekre indíthatnák: erre nézve örömmel jelentjük, hogy a' *Dánus Fregátnak Freyának* története, semmi további ellenségeskedéseket még a' májnapig maga után nem vont; az egész történet, még eddig csak miniferialis tanátsozásoknak tárgya: és remélleni lehet hogy a' kereskedésre és hajókázásra nézve semmi vezedelmes következéseket nem fog magautan vonni.“

Páris, Aug. 21 dikénn: — Egy végzést hirdettek a' mely szerint a' Frantzia tengeri tisztek' száma 1354 emeltetik, kik között 8 Vice-Admirálisok, 16 Contra-Admirálok, 150 Hajós-Kapitányok, 400 Hajós Hadnagyok, és 600 Hajós Zászlótartók vagynak.

Strasburg 21. Aug. — Gen. *Lecourb* és *Hauptpoult*, tegnap ide érkeztenek — és ma Gen. *Moreauval* együtt *Oberkirchnél* — vadászaton voltak.

Strasburg, Aug. 23. — „Tegnap egy rendkívül való Kurir érkezett Bétsből ide, *Páris* felé folytatván útját. Tsakugyan tégnap egy conferentziát tartottanak *Moreau* fő vezérnél, *Lecourb* *St. Suzanne*, *Souham*, és a' több idegyülekezett Frantzia Generálisok. — *Lecourb* indálni fog *Páris* felé hólnap, *Moreau* és a' több Frantzia Generalisok pedig haladék nélkül visszfa útnak táboraikhoz.

„A' hadi készületek és mozgások ujra elkezdödtének. *Báseltől* 100 lovat requiráltak - el a' Frantziák, hogy a' *Rénusi* táborhoz pontonokat (hidas hajókat) szállítsanak. — A' *Routinél*

lévő lántzokat, a' melyek a' Frantzia demarkatzióban esnek, nagy szorgalmatossággal el kezdették széljel hányni a' Frantzia katonák. A' parázatok között is 200 emberet kivánt volna naplázamosoknak ezen munka mellé a' Frantzia vezér: hanem a' *Vorarlbergi* lakosok nem telyesítették kívánságát, azt mondván, hogy ők a' magok' költségénn építették azon lántzokat. Erre nézve *Sueriai* és *Bavariai* parázatok rendeltettek azután oda.

Lausanne, Aug. 20. — „A' Frantzia reserva armadáának valami 5 vagy 6 ezer emberekből álló *szabályos* táborra felé útnak indultanak; útjokat réz szerez *Constançz* réz szerént *Berna* és *Zürich* felé folytatják. Ide más csoportok érkeznek ugyantsak a' reserva armadiától.

Inspruk, Aug. 18. — A' *Mediterraneum* tengerre 12 *Anglus* hadi hajók érkeztenek-bé, a' melyekenn, mint mondják, ki-szálló *Anglus* és *Orosz* fegyveresek is ülnek, és *Nápolyba* szándékoznak ki-szállani.

A' békefféges egek ujjanton fellegzeni kezdenek az itt következő tudósítás szerént:

Frankfurt, 27. Aug. — „Tegnap dél után Frantzia Generál-Adjutáns *Massabeau*, az *Austriai* szélső vigyazók' vezérének *Simbschen* Generálnak hadi szállására menvén, hírt tett ott a' Frantzia országlószék' nevében a' fegyvernyugvásnak tíz napok után lejendő meg szünéséről és a' hadakozásnak ujjantoni el kezdődéséről. Ugyan ezen estve a' mustrára itt özlize gyülekezve lévő Frantzia csoportnak is hasonlóképpen tudtára adott ez a' dolog.

Roma 9. Aug. — „Ide olyan tudósítás érkezett tegnap, hogy a' Frantziák *Pesarót* ismét oda hagyták, és Császári katonák szállottanak légvégbé oda. — „*Ankonába* ezen napokban 3000 Császári katonák érkeztenek-meg; és még más három ezerek vagynak érkezendő félben, a' mely szerént az *Ankonában* és körülette fekvő Császári feregek tizen-egy-ezer emberekből fognak alani.

Rimini, 9. Aug. — „A' Frantziák *Imola* felé kezdették ismét vizsziá vonni magokat: a' Császáriak pedig, *Pesaróba*, *Cesenaba*, és ide *Riminibe* ismét be-szállottak, és a' Frantziák ezekbe való be-izállításokkor fel-juggelítették minden tisztviselői hivatalokat ismét vizsziá helyeztettek. (Mind ezeknek a' történeteknek pedig, mint már *officialiter* is ki-hirdettetett, ott vagyon a' fundamentoma, hogy a' Császári és Frantzia vezérek között fel-állított ujj demarcations-linea, a' tenger partonn *Pesaro* és *Fano* között kezdődvén, a' *St. Marinói* Respublikánn keresztül, az *Urbinoi* Hertzegség' hofszáiban megyen el a' *Toskánai* határokig.)

Magyar Ország

Poson, 2. Sept. — „Alig lehet el-hinni, mely erőssen üldözze ezen várolt az égések által a' történet, a' leg nagyobb vigyázás és a' jó készülteknek szüntelen való készzen tartása mellett is. Tegnap ujra gyuladás volt a' *Lörintz* utzában, és a' jó készültekenn kívül tsak a' tsendes idonek köszönhetni, hogy ismét nagy része el nem égett a' minap meg maradott városunknak. — Sz. György Királyi szabad várossában is 28 házak károsítottak meg, égés által, a' melyek vagy egészben le-égtének, vagy pedig fedeleik le-tépettettek.

(Folytatása a' himlő - bé oltásról félbe szakadott jegyzéseknek.)

Az eddig gyakorlott himlő bé oltás, vagy természetesen, vagy mesterség által meg himlőzött gyermekek testéből szokott vétetni, még pedig a' himlőzésnek olly stadiumában, mellyben a' jó féle himlő tökéletesen meg érik, az abban lévő himlő materia szég gyöngy színű és sűrű, a' himlős gyermek pedig friss, eleven, ép tetsiel bir; és semmi más vagy febrilis vagy chronicus nyavalyája / tünetei. Az oltás futóra, apró bé esett tetejü setét veres kerületű; 's több malignitas jeleit mutató himlőkban való materia nemcsak nem alkalmas, sőt inkább igen ártalmas és veszedelemes volna a' himlő bé - oltás-
 ta:

Ennekelötte két elztendővel, Angliában, egy Jenner nevü hires Orvos Doctor, a' tehen himlővel való bé oltási találta fel, és számtalan sok tapasztalásaiból jobbnak, 's alkalmasabbnak találta azt; a' végre, mint az ember' himlőjéből költsönözött himlő mérget a' bé oltásra. A' teheneknek himlője külső formájára nézve különbözik az ember himlőjétől, és apró; mogyoró nagyságú, sűrű materiával tellyes; fejekenn és nyakokonn, nevezetesen pedig a' tölgyeikenn támadni szokott éves bibortsókból áll, és azokra; a' kik velek bánnak, nevezetessen a' fejő szolgálókra, hogyha még himlősök nem vóltak, a' tsupa illetés által is el szokott ragadni. Ezen az útonn jutott annak esmeretségére a' fent nevezett Orvos Doctor is egy vele esmeretségben lévő falusi ember által, 's mingyárt akkor próbát tévén azzal különbözőkülömbféle korú emberekenn, tudniillik

tsetsemökönn, gyermekekenn, felserdült ifjakonn, és másokonn is, mindenkor igen hasznosnak találta. Az ezen himlővel való béoltás azon módon szokott végbe menni, mint az ember testétől költözött himlővel való béoltás, de sokkal könnyebben ki állják azt a betegek, mint ezt, és semmi azzal együtt járó symptomák nem ártalmasak. A Doctor Jenner szerentsés próbái által több Angliai Orvos Doctorok is felébreztetvén, ők is megpróbálták a' tehén himlővel való béoltást, és annak fel-talalásától fogva, a' múlt Mártiusnak i ső napjáig 6000 különbözőmború emberbe óltották azt bé, es még is egynél több közülök meg nem hólt. Az ezzel való béoltásnak különböző hasznait tapasztaltatnak 1) hogy az soha meg nem útittya az ember ábrázatjat, sem szeme világától fenkit meg nem foszi, mivel a' betegnek nem az egész testénn, hanem csak azon a' tagján üt ki a' himlő, a' melybe a' himlő mérge béoltatik, azon is pedig el nem terjed, hanem csak egy kis sebeként tsinál. — 2) Ennek az ő gőzölgése, sem a' levegőt, sem az embert meg nem vesztegeti. — 3) Azzel való himlőzésnek leg jobb jele az, ha a' patients, a' himlővel együtt járó hidegleléft megkapja, és ha 15 — 18 napig tart a' béoltás helyénn támadt feb, s. a. t.

Ez a' himlő béoltásnak mestersége, Angliánn kívül, más országokban is gyakorlásba véteződött; nevezetellen Francia, Német és Nápoly Országokban, a' hová mindenüve Anglus Orvos Doctorok hivattattak meg. Francia Országba maga ment *D. Jenner*, és már 300 gyermekenn tett próbát, és mindenkor szerentséssen. — Reményleni lehet, hogy ennek a' hasznos talalmányának más pallérozott nemzetek sem fognak ellenségei lenni.

Azonközben ezen ujj találmánynak is tá-
 láltatnak mind Angliában mind Frantzia ország-
 ban oltásról, a' kik ezt nem javasolják: Az egész ta-
 lálmány (így szólnak ezek) még csak 18 hóna-
 pos, következésképpen ujjabb még, mint sem a'
 véle tétetett próbákat tökéleteseknek lehetne
 tartani. Még eddig csak négy Orvosok; u. m.
Jenner, Pearsons, Simons, és Wootwille, tettek
 ezen tehen himlővel próbákat, ezek is pedig
 csak a' *Londoni* himlő-bé-oltó nagy ispotályban.
 Annyit ezek is meg engednek, hogy a' mely sze-
 mélynek természeti himlője volt, a' tehen himlőt
 még el kaphatja a' bé-oltás által, a' mely is
 úgy látszik, hogy nem eshetne meg, ha ez, oly
 igazi *antidotum* volna amaz ellen. Valyon meg
 fordítva nem meg-történhet e' az is, hogy a'
 mely személy a' tehen himlőn által ellett, még
 a' természeti himlőt is el kaphassa ragadás vagy
 bé-oltás által? Ha ez meg-eshetne, mi haszna
 volna a' tehen himlő-bé-oltásnak? (Eppen ez a'
 környülállás az, a' melynek ki-tanulására adták
 mostan, magokat a' Frantziák: de a' melyre
 ezenban nemcsak egy pár hónapok kívántatnak)
 Hogy a' barátjai ezen ujj találmánynak, már a'
 nem igazi tehen-himlőnek lételet is erősitik, va-
 Lyon ezzel nem csak fogást keresnek, hogy, ha azok,
 a' kik a' tehen himlőt ki állották, azután termé-
 szetesen is meg találvának himlőzni, azt mond-
 hassák róllok, hogy a' beléjek oltatott himlő nem
 volt igazi tehen himlő. Az az ajánlás, hogy azok
 közül a' 6000 személyek közül, a' kik Angliá-
 ban a' tehen himlőt ki-állották, egy is sem meg
 nem holt, sem meg nem éktelenült, sokkal inkább
 reá illhetik a' természeti himlő béoltásra, mivel-
 hogy az a' leg hiresebb himlő-bé-oltó orvos
Götz Frantzia országban húszonnyoltz ezer em-
 berekbe oltotta bé a' természeti himlőt, a' kik
 közül egy is meg nem holt. Végezetre (így szol-

lanak továbbá ezen ujj találmánynak nem kedvelli) az a' tehen nyavaja, a' mely ezen ujj himlő-béoltásra a' mérget szolgáltatja, Anglián kívül sokhol sem, Angliában is pedig csak az egy Gloucesteri Grófságban ösméretes: már tehát az egész világot ezen kicsiny Gróflágból kelljen e' himlő-méreggel providéálni? Valyon nem terjesztenék e' az által valamely ujj nyavalyát széljel a' világra? &c. — (Mi azért akartuk ezen ujj találmánynak historiáját, ilyen hozzfazon megírni, hogy az ujjabb levelekben sokszor emlékeztet tétetvén a' tehen himlőről, azt, olvasóink közül is érthessék azok, a' kik akarják, és eddig nem értették)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Harmadszori Jelentés.

Tek. Nem. Békés Vármegyében fekvő Szárvás nevezetű Mező Városnak országos vásár napjai, Ó Csász. és Kir. Felségének e' most folyó hólnapnak 25-ikén költ Kegyelmes Resolúciója mellett, némelly részben akként változtattak meg. Az első vásár ugyan, miut ennekelötte, úgy ennekutánna is Böjtölő Havának 24-ikén; az az; Sz. Mátyás napján; a' második melly eddig Kis Asz. szony Havában, Sz. Bertalan napján tartatott. ennekutánna Sz. Iván Havában, Keresztelő Sz. János napján, a' harmadik pedig, a' melly eddig Karátsony Havában, Sz. Arnold napján esni szokott, ezután, ezen hólnapnak 21-ikén, az az; Sz. Tamás napján fognak tartattatni. Mellyet azért kívántunk a' Publicumnak tudtára adni, hogy azok a' kik, a' fent nevezett Mező városban esni szokott vásárookra ennekelötte jární szoktak tudhassák magokat mihez tartani.

P. D.